

Сорочинська О.Л., к.і.н., доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності
(Державний університет інфраструктури та технологій, м. Київ, Україна)

МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ ISO 45001 ТА ЙОГО РОЛЬ У ПОКРАЩЕННІ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Досвід світових компаній показує, що охорона праці є одним із основних напрямів розвитку підприємства [1]. У європейських компаніях вважається, що саме культура охорони праці є ключовим аспектом управління всім підприємством. Саме тому важливим є дослідження особливостей нормативного регулювання процесу праці з метою їх впровадження вітчизняними підприємствами.

На допомогу керівникам підприємств для забезпечення якісного управління охороною праці приходить новий міжнародний стандарт ISO 45001 «Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови до застосування», який введений в дію у 2018 році [2]. ISO 45001:2018 був розроблений з урахуванням інших відповідних стандартів, та яких як OHSAS 18001:2007, стандартів і керівних вказівок Міжнародної організації праці (МОП), різних національних стандартів, міжнародних трудових норм і конвенцій МОП. ISO 45001:2018 був розроблений в рамках міжнародної організації ISO, за участю експертів з більш ніж 70-ти країн світу Це забезпечує міжнародну структуру стандарту, приймаючи до уваги взаємодії між організацією і її бізнес-середовищем. В ISO 45001:2018 реалізований ризик-орієнтований підхід, який гарантує організації результативність і постійне поліпшення її системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці в умовах постійно мінливого контексту. Даний стандарт є універсальний, що дає можливість користуватись підприємствах будь-якого виду діяльності. Застосовуючи цей стандарт, підприємство бере на себе відповідальність щодо забезпечення безпечних умов праці та робить усе можливе для запобігання негативним впливам на своїх працівників.

Стандарт отримав нову структуру, єдину для всіх стандартів серії ISO, що дає можливість покращити інтегрованість ISO 45001 в інші системи менеджменту за стандартами ISO. Вона є більш розгорнутою та структурованою. Якщо порівняти структуру ISO 45001 з OHSAS 18001, то можна побачити, що попередній стандарт містить лише чотири розділи, у той час як ISO 45001 – десять. Авжеж, частина пунктів дублюються, проте також виділяються дуже важливі моменти.

По перше - розуміння потреб та очікувань працівників та інших зацікавлених сторін. Даний аспект стає обов'язковим лише тоді, коли сама організація вирішує впровадити його у систему управління. Так, він передбачає співпрацю з профспілками, юридичними фірмами, постачальниками, співзасновниками, власниками, акціонерами, клієнтами, відвідувачами, місцевими громадами, загальними державними органами охорони праці та працівниками даної сфери.

По друге - основу підходу до системи менеджменту охорони здоров'я і безпеки праці складає концепція циклу Plan-Do-Check-Act (PDCA) (рисунок 1). Концепція PDCA полягає в повторюваному процесі, який застосовується організацією для досягнення постійного поліпшення. Вона може застосовуватися до системи менеджменту в цілому та до кожного окремого елемента таким чином:

- a) Plan: виявити та оцінити ризики та можливості в галузі охорони здоров'я та безпеки праці, а також інші ризики та можливості, розробити цілі в галузі охорони здоров'я та безпеки праці та процеси, необхідні для отримання результатів відповідно до політики організації в галузі охорони здоров'я та безпеки праці;
- b) Do: виконати процеси, які заплановано;
- c) Check: вести моніторинг та вимірювати результати операцій та процесів з

урахуванням політики та цілей у галузі охорони здоров'я та безпеки праці, а також повідомляти про результати;

d) Аст: робити дії для постійного поліпшення показників у галузі охорони здоров'я та безпеки праці, щоб досягти очікуваних результатів.

Рисунок 1 – Зв'язок циклу PDCA та структури ISO 45001 [2]

Не дивлячись на всебічне охоплення діяльності організації стандартом, центральне місце все ж займають саме питання безпеки на робочих місцях. Основним завданням при цьому є планування потреб для мінімізації шкідливих впливів і, що більш важливо, ризиків для здоров'я та безпеки всіх осіб, які мають безпосередній чи опосередкований вплив на діяльність організації.

Таким чином, стандарт ISO 45001 визначає необхідність для управлінського складу організації інтегрувати відповідальність за здоров'я та безпеку у загальну стратегію розвитку, а не перекладати її на певну посадову особу (наприклад, службу або спеціаліста з охорони праці). Таке бачення забезпечить високу ефективність системи безпеки на робочих місцях та поставить питання охорони праці на одне з ключових у функціонуванні підприємства.

Список використаних джерел

1. Рак Ю. Охорона праці як важливий елемент підвищення конкурентоспроможності підприємства. / Ю. Рак // Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів: Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів. 20-21 квітня 2017 р. – Черкаси: ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи», 2017. – с.401-404.

2. ISO 45001 "Occupational safety and health management systems. Requirements and guidelines for use".